

BESTUURSWETENSKAP EN BEDRYFSLEIDING

D.C.U. CONRADIE
President
Suid-Afrikaanse Vereniging vir Bedryfsleiding

Met die viering van die vyf-en-twintigste bestaansjaar van die eerste sakeskool in die land is dit seker nie onvanpas nie om voorraad op te neem van wat op hierdie gebied bereik is. Sedert die stigting van die Instituut van Bestuur- en Administrasie van die Universiteit van Pretoria in 1949 het daar nog vyf sakeskole bygekom. Die meer as 2 000 graduandi van die ses sakeskole is genoegsame getuieis daarvan dat die sakeskole in 'n behoefte voorsien gedurende 'n tydperk wat die land groot-skaalse ekonomiese ontwikkeling op alle terreine ondervind. Die sakeskole lewer 'n belangrike bydrae deur opgeleide bedryfsleiers aan die land se ekonomie beskikbaar te stel.

Met volle erkenning aan die sakeskole ontstaan die vraag egter of hul potensiaal ten beste benut word — lewer hulle die bruikbaarste opgeleide bedryfsleiers wat in die verskillende sektore van die ekonomie nodig is? Om hierdie vraag te kan beantwoord moet daar deurlopende noue kontak wees tussen sakeskole en die sektore wat bedryfsleiers gebruik — d.w.s. hulle moet saam die behoefte bepaal waarin die skole moet probeer voorsien.

Elke sakeskool het sy eie paneel van adviseurs wat hoofsaaklik bestaan uit bedryfsleiers in die sakewêreld. Personeel van sakeskole word ook aangemoedig en tot 'n mate verplig om soveel moontlik kontak te maak met die praktiese bedryfsleiding deur deel te neem aan ondersoek en werkopdragte uit te voer. Hierdie lofwaardige pogings is egter nog geen versekering dat daar nie beter in die vraag na bedryfsleiers voorsien kan word nie. Tot watter mate word bestuurswetenskap wat by sakeskole geleer word werklik prakties beoefen? En tot watter mate slaag die sakeskool daarin om sy studente te onderrig in die hantering van werklike bestuursprobleme?

Die bestuurswetenskaplike in die sakeskole se benadering is noodwendig analities en hy heg groot

waarde daaraan om tegnieke te ontwikkel wat aangewend kan word om bestuursprobleme op te los. Hy bou vir homself modelle wat dikwels noodwendig die werklike probleem aanmerklik moet vereenvoudig en waarvoor hy dan die oplossing in 'n rustige atmosfeer kan uitwerk.

Die praktiese bedryfsleier aan die anderkant is steeds besig om werklikhede te hanteer en hy is probleem- en optrede-georiënteerd. Hy kan nie die werklikhede vereenvoudig om te pas by modelle waarvoor hy die toepassing van sekere tegnieke geleer het nie. Sy tyd en middele vir besluitneming is beperk. Hy probeer om sy aangeleerde tegnieke in die praktiese situasie te herken maar by gebrek van die ideale gegewens, omstandighede en tyd, steun hy hoofsaaklik op sy ervaring om sy besluite te neem.

Daar is duidelik 'n gaping tussen die bestuurswetenskaplike in die sakeskool en die opgeleide praktiserende bedryfsleier. Indien hierdie gaping nouer gemaak kan word kan die bestuurswetenskap 'n nuttiger bydrae lewer tot bedryfsleiding. Met 'n bietjie toegeeflikheid van albei kante kan daar veel gedoen word om bedryfsleiding op 'n nog gesonder grondslag te kry.

Die volgende is 'n paar voor die handliggende stappe wat in hierdie rigting gedoen kan word:

1. Sake-ondernemings kan meer werklike bestuursprobleme aan sakeskole beskikbaar stel vir bestudering en oplossing. Die sakeskole kan dan hierdie probleme van die praktiese kant benader, d.w.s. deur die probleem te hanteer met behulp van wetenskaplike bestuurskennis eerder as om 'n model daarvan te maak wat inpas by 'n besondere bestuursteorie en wat gebruik word om die teorie aan te toets.

2. Daar moet meer van 'n daadwerklike wisselwerking tussen sakeskole en bedryfsleiers wees. Personeel van sakeskole moet meer geleentheid hê om 'n verantwoordelike deel te neem aan praktiese

bedryfsleiding. Aan die anderkant, moet bedryfsleiers meer betrek word by probleemoplossing wat die sakeskole vir onderrig gebruik.

Indien die sakeskole meer behoeftegeoriënteerd is en die bedryfsleiers van hul kant meer toegeneë is om nie alleen te help om die behoeftes te definieer nie maar ook om 'n groter bydrae te lewer by die onderrigproses, kan veel bereik word wat nie alleen tot wedersydse bevrediging kan dien nie, maar ook veral kan help om meer effektiewe bedryfsleiers op te lei.

Om hierdie proses van aktiewer wisselwerking aan die gang te kry moet iemand die inisiatief neem. Aangesien die S.A. Vereniging vir Bedryfsleiding oortuig is van die wenslikheid van nouer

samewerking het hy reeds die inisiatief geneem om hierdie onderwerp onder die aandag van die direkteure van die ses sakeskole te bring. Die Vereniging is vol vertroue dat die sakeskole en die praktiserende bedryfsleiers alhoemeer in die rigting sal beweeg soos hierbo kortliks uiteengesit. Die beoogde aktiewer wisselwerking sal sekerlik nie sonder probleme en opoffering geskied nie, maar dit hou soveel wedersydse voordeel in dat die Vereniging alles in sy vermoë sal doen om hierdie ideaal te probeer verwesenlik.

(Met erkenning aan C. Jackson Grayson, Jr. se "Management science and business practice" — Harvard Business Review, Julie—Agustus 1973)

**DOELSTELLINGS VAN DIE
SUID-AFRIKAANSE VERENIGING VIR
BEDRYFSLEIDING**

OM DIE KENNIS VAN WETENSKAPLIKE
BESTUURSBEGINSELS EN -TEGNIKE SO
WYD MOONTLIK TE BEVORDER EN DIE
TOEPASSING DAARVAN AAN TE MOEDIG.

**OBJECTIVES
OF THE
SOUTH AFRICAN ASSOCIATION OF
BUSINESS MANAGEMENT.**

TO PROMOTE THE KNOWLEDGE OF
SCIENTIFIC MANAGEMENT PRINCIPLES
AND TECHNIQUES AS WIDELY AS POSSIBLE
AND TO STIMULATE THE APPLICATION
THEREOF IN BUSINESS PRACTICE.